

ΜΗΤΡΥΙΑ

Δίηγημα

Συνίετα· ἴδε σελίδα 83.

Ἡ φωνή του, ἀναλαβοῦσα ἤδη τὸ ἐλαφρόν της ῥητορικὸν ὕφος, ἤκουετο μετὰ τῆς αὐτῆς ἡρέμου καὶ γλυκειάς ἐντάσεως ἀφ' ὧλων τῶν σημείων τῆς αἰθούσης· μέχρι τῆς ἐσχρατῆς. Ἠγαπημένη φωνή! Ποσάκις ἀντήχησεν εἰς τὰ ὦτα τοῦ Παύλου, δονοῦσα τὰς μυχιαιτάτας ἱνας τῆς καρδίας του!.. Εἶτε θωπεύουσα, εἶτε διδάσκουσα, εἶτ' ἐπιπλήτουσα, ἦτο πάντοτε ἡ αὐτή, ἡ λατρευμένη φωνὴ τοῦ πατρός του... Καὶ τὸρ' ἀκόμη ἐν τῇ παραδόσει, μεθ' ὅλους τοὺς ἐπιστημονικοὺς ὅρους, τοὺς ὁποίους παρέτασεν ἐν φράσει ἐπιμελετημένη καὶ ψυχρᾷ, ἡ φωνὴ ἐκείνῃ τῷ ἐφαινετο παραδόξως μαλακωτέρα, τρυφερωτέρα, εἰςδύουσα εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του καὶ ἐρωτῶσα μ' ἐλαφρὰν ἐπίπληξιν, μὲ συμπαθὲς παράπονον: Ἐναντίον μου, ἐναντίον τοῦ πατρός σου, σκέπτεσαι, αὐτὰ ποῦ σκέπτεσαι; Ἄ, Παῦλε, δὲν μ' ἀγαπᾷς!.. Νὰ το πιστεύσω λοιπὸν ὅτι δὲν ἔχεις τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ἡ ἀγάπη, νὰ ὑποχωρήσῃς ἐνώπιόν μου; Ὁνομάζεται υἱὸς ὁ μὴ ἔχων τὸ θάρρος νὰ θυσιασθῇ ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τοῦ πατρός του! Μόνον ἡ ιδέα ὅτι τὴν ἀγαπᾷ, ἔπρεπε νὰ σου ἐμποιῇ φρίκην. Ἄ, εἶμαι δυστυχῆς, πολὺ δυστυχῆς; ὄχι διότι ἀγαπᾷς τὴν Ἑρμινίαν, ἀλλὰ διότι δὲν ἀγαπᾷς ἐμέ... δὲν μ' ἀγαπᾷς...

Καὶ αἱ θλιβεραὶ αὐταὶ ἐπιφδοὶ τῷ ἐφαινότο ἀποσπώμεναι αἰμόφυρτοι ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς ψυχῆς τοῦ πατρός του, περιπλανώμεναι ἀνὰ τὴν αἴθουσαν, περιπτάμεναι περὶ τὰ φῶτα, βομβοῦσαι ἐν μέσῳ πενθίμου σιγῆς... Καὶ ἦσαν τόσον πολλαὶ καὶ ἀλλεπάλληλοι, ὥστε ἡ ἀτμόσφαιρα ἐπληρώθη βαθμηδὸν καὶ ὁ υἱὸς ἀνέπνεεν ἤδη ἀσφυκτικὸν ἀέρα ἀδιαφορίας καὶ ἀχαριστίας. Τῷ ὄντι ἡσθμαινεν. Ὅσον ἂν προσεπάθει νὰ πεισθῇ ὅτι ἡγάπα τὸν πατέρα του, ἡσθάνετο πάντοτε ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ αὐτὸ βῆρος, τὴν αὐτὴν δύσπνοιαν. Καὶ ἐπυκνοῦντο ὅλοεν αἱ θλιβεραὶ ἐπιφδοὶ: Δὲν μ' ἀγαπᾷς... δὲν μ' ἀγαπᾷς...

Ἐν τῇ τύψει ταύτῃ τοῦ συνειδότος, οὕτως ἀποτόμως ἀρπυνησθέντος, ὁ Παῦλος ἡσθάνθη αἰφνιδίως οἶκτον πρὸς τὸν πατέρα του. Ὁ καϊμένος ὁ πατέρας! Τί ἔπαιεν αὐτὸς ὁ καλοκάγαθος, ὥστε νὰ πλανᾷται ἀόρατος ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του τοιαύτη συμφορὰ; Διότι ἐν τῇ τόσῃ του εὐτυχίᾳ, εἰς ἣν ἐπίστευεν ἀσφαλῶς, διέτρεχε τὸν κίνδυνον νὰ γείνη ὁ δυστυχέστερος τῶν πατέρων καὶ τῶν συζύγων τοῦ κόσμου. Καὶ ἦτο χωρὶς νὰ το ἤξευρη· καὶ θὰ το ἐμάνθανεν ἴσως ποτέ, ἥρκει μόνον ν' ἀνεγίνωσκεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ υἱοῦ του... Εἶχε δίκαιον· διατί νὰ μὴ τον ἀγαπᾷ; διατί νὰ φένη ἐναντίον του τόσας σκέψεις ἐπιβούλους; διατί νὰ τον καταρᾷται μὲ τοὺς μυστικούς του λογισμούς;

Ἄ, ἦτο ἐγωῖστής, ἀχάριστος καὶ ἄστοργος... Τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἐπεφύετο ἀπὸ τοῦδε ἐπιμόνως ἐκ πάσης σειρᾶς συλλογισμῶν, καὶ ἀνεπήδα ἐκαστοτε ἐνώπιόν του, ὡς τὰ τερατώδη ἐκεῖνα ἰνδάλματα, πρὸ τῶν ὁποίων κλείει κανεὶς τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὁ ἥλιος εἶχε δύσει. Ἐντὸς τοῦ συμπυκνουμένου σκότους τῆς αἰθούσης διέχεον ἤδη λάμψεις τα παλλόμενα ῥάμφη τοῦ φωταερίου. Ἐπὶ τῆς ἐρυθροπῆς ἀνταυγίας τῶν τοίχων ἐπλανῶντο σκιαὶ ἀσταθεῖς. Ἐκ τῶν ἀκροατῶν ἄλλοι ἐκυπτον ἐπὶ τῶν τετραδίων των, ἄλλοι ἠτένιζον τὸν καθηγητήν. Ἡ μᾶζα τῶν κρανίων, ἐφ' ἧς ἔλαμπον ἰδῶ κ' ἐκεῖ ὀλοζανθοὶ τινες κόμαι, ἐφαινετο ἁμαυρότερα. Συχνὰ ὁ γέλως διέτρεχε θυροβώδης τὸ ἀκροατήριον εἰς τὰς χαριτολογίας τοῦ καθηγητοῦ, δι' ὧν ἡγάπα νάρτύη πάντοτε τὰς παραδόσεις του. Σήμερον ἐν τῇ εὐθυμίᾳ του ἦτο πολὺ ἀφειδέστερος· ἀλλ' ὁ γέλως ὁ ἐκρηγνύμενος οὕτως αἰφνιδίως ἐξέσχιζε τὴν καρδίαν τοῦ Παύλου, διότι ἀντανεκλᾶτο ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ πατρός του. Ἦτο λυπηρὸν πρᾶγμα ἡ ἀσυμφωνία τῶν διαθέσεων μεταξὺ δύο οὕτως ἡγαπημένων προσώπων. Ὁ εἰς νὰ γελᾷ καὶ ὁ ἄλλος νὰ σπαράσσεται. Μέχρι τέλους τοῦ μαθήματος, αἱ διὰ τῶν διόπτρων τοῦ πατρός ἐκπεμπόμεναι ἀκτῖνες εἰς ἕκαστον γέλωτα, διετρύπων ὡς βελόνας τὸν υἱὸν βαθύτατα...

Ἐγκατέλιπε τὴν αἴθουσαν πλήρης ἐντυπώσεων καὶ νέων αἰσθημάτων. Εἰς τὰ προπύλαια περιέμεινε τὴν ἔξοδον τοῦ πατρός του καὶ ἀπῆλθον μαζί. Ὁ καθηγητής, θερμὸς ἐκ τοῦ ἀγῶνος, εἶχεν ἀνυψώσει τὸ περιτραχήλιον τοῦ φαιοῦ του ἐπανωφορίου καὶ ἔσπευδε μὲ τὸ ἰδιόρρυθμον ἄλλ' εὐχαρὶ βῆμά του. Ὅστις τοὺς ἔβλεπε, πατέρα καὶ υἱόν. βαδίζοντας τὸν ἕνα πρὸς τὸ πλευρὸν τοῦ ἄλλου, θὰ ἐνόει βεβαιῶς, ὅχι ἐκ τῆς ὁμοιότητος—διότι ὁ Παῦλος ὠμοιάζε μὲ τὴν μητέρα του,—ἀλλ' ἐκ τοῦ ἰδιάζοντος ἐκείνου καθ' ὃδὸν ὕψους, ὅτι εἶνε στενοὶ συγγενεῖς. Ἀλλὰ θὰ τοὺς ἐξελάμβανε μᾶλλον ὡς δύο ἀδελφούς. Τόσον ἡ εὐθυμία καὶ ἡ καλὴ κρᾶσις τοῦ ἑνός, ὅσον καὶ ἡ πρόωρος ἀνάπτυξις καὶ ἡ ἐμβρόθεια τοῦ ἄλλου, προσήγγιζον τὰς ἡλικίας των.

«Εἶδες οἱ καϊμένοι οἱ φοιτηταί,» ἔλεγεν ὁ κ. Ἀνδρεάδης πρὸς τὸν υἱὸν του, «μὲ πόσῃ χαρὰν μ' ἔχειροκρότησαν σήμερα;... Αὐτῇ των ἡ ἀγάπη, ποῦ ἐξεδήλωσαν πρὸς ἐμέ τόσες φορές, ἀποτελεῖ, σὲ βεβαιῶ, μίαν τῶν εὐτυχιῶν μου. Σήμερα ὀλίγον ἔλειψε νὰ μου ἔλθουν τὰ δάκρυα 'ς τὰ μάτια. Εἶδες δὲ πῶς ἔτρεμεν ἡ φωνή μου... Εὐχαριστήθηκα πολὺ ποῦ ἔτυχες 'ς αὐτὸ τὸ μά-

θημα. Πῶς τῷπαθες; Θὰ ἐμάντευσες ἴσως τί θὰ συνέβαινε, καὶ θὰ ἤλθες καὶ σὺ νὰ χαρῆς μαζί με τὸν πατέρα σου.»

Ὁ Παῦλος περιωρίσθη εἰς ἓν μειδίαμα. Κάτι τῷ ἤλθεν εἰς τὰ χεῖλη νάπαντήσῃ, ἀλλ' ἦτο τόσον τολμηρόν, ὥστε τὸ ἐξαπέστελινεν εὐθὺς ὀπίσω εἰς τὴν καρδίαν του, ὅπου ἐκρύπτοντο τὸσα σκοτεινά. Βραδύτερον, ἐν ᾧ ὁ πατήρ του ἐξηκολούθει ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θεματος, τῷ ἤλθεν ἡ αὐτὴ ἐπιθυμία, ἀλλὰ καὶ πάλιν τὴν κατεσίγασε. Τοῦτο ἐπανελήφθη πολλάκις, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ δρόμου. Ἐπάλαυν ὁ Παῦλος ἂν ἔπρεπε νὰ ὀμιλήσῃ ἢ νὰ σιωπήσῃ καὶ τότε, ὡς ἐσιώπησε τοσάκις. Μία ἐπίμονος καὶ μυστικὴ ἰδέα τὸν ἐθασάνιζεν. Ἡ τύψις τοῦ συνειδότος, ὡς ἀφυπνίσθη ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἐξηγείρετο ὅλοεν ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ δυνάμει. Ὡχρός, οἰγῶν, ἀλλὰ κρυπτόμενος ἐν τῇ σκοτίᾳ τῆς ἐσπέρας, ἠτένιζε κρύφα τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός του καὶ ἔλεγεν ἐκ βάθους ψυχῆς:

«Ἄ, εἶνε κρῖμα, κρῖμα...»

Ἐβάδιζον ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου. «Ὅταν ἐπρόβαλον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πατησίων ἐχωρίσθησαν.

«Πήγαινε σπίτι καὶ τότε ἔρχομαι. Θὰ πάγω πρῶτα ἕως ἐδῶ ποῦ ἔχω μίαν ὑπόθεσι» εἶπεν ὁ κ. Ἀνδρεάδης καὶ ἠκολούθησε τὴν ὁδὸν Πατησίων.

«Πολὺ καλὰ σὰς περιμένουμε διὰ τὸ δεῖπνον» ἀπήντησεν ὁ Παῦλος. Ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον του πρὸς τὴν Πλατεῖαν τῆς Ὀμονοίας, ἔστη παρακολουθῶν διὰ τοῦ βλέμματος τὸν ἀπομακρυνόμενον πατέρα του. Οἱ φανοὶ ἔκαιον μεταξὺ τῶν δένδρων καὶ ἐπὶ τοῦ λευκοῦ πεζοδρομίου ἐμῆκύνετο καὶ ἐβραχύνετο ἐναλλάξ ἡ σιὰ του... Εἰς τὸν Παῦλον ἐπῆλθεν ἡ σκέψις νὰ τὸν κράξῃ, νὰ τὸν σταματήσῃ, νὰ τρέξῃ πρὸς αὐτὸν καὶ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν μυστικὴν του ἀπόφασιν. Ἐσκέπτετο ἂν ἔπρεπε νὰ μὴ χάσῃ καιρὸν ἢ ἐὰν ἤρμυζε τὸ κίνημά του ἐν μέσῃ ὁδῷ... Ἄς μὴν ἔσπευδε, δὲν θὰ ἦτο πολὺ φρόνιμον... Καὶ ἐν τῷ δισταγμῷ τούτῳ ὁ πατήρ του προσεχώρει. Ἀμα ἡ ἀπόστασις ἠῤῥξεν, ὁ Παῦλος ἠναγκάσθη νὰ κλίνη ὑπὲρ τῆς ἀναβολῆς καὶ μετὰ βῆμα βραδὺ διηυθύνθη πρὸς τὴν οἰκίαν του.

Ἡ λευκὴ καὶ χαρίεσσα οἰκοδομὴ, τετράγωνος μετὰ πολλοὺς ἐξώστας, βεβυθισμένη ἐν ἡμίφωτι καὶ σιγῇ, ἀπέπνεεν εὐτυχίαν τινὰ γαλήνην. Μία γαλακτοχρὸνος σφαῖρα, ἀπὸ τῆς ὁροφῆς ἐξηρτημένη, ἐφώτιζε μετὰ γλυκεῖαν λάμψιν τὴν εἴσοδον, ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς ὁποίας ἤρχιζεν ἐλισσομένη κομψὴ μαρμαρίνη κλίμαξ. Τὴν ὥραν ἐκείνην ἠτένισεν ὁ Παῦλος τὴν πατρικὴν οἰκίαν μετὰ παράδοξον συναίσθημα. Ἦτο λοιπὸν ἀληθὲς ὅτι δὲν θὰ ἐδύνατο πλέον νὰ ζήσῃ εὐτυχὴς ἐν αὐτῇ; Ἀλήθεια ὅτι ὑπὸ τὴν εἰρηνικὴν αὐτῆς στέγην, ὑπὸ τὴν λευκὴν ὄψιν, ὑπὸ πρόσχημα ζηλευτῆς οἰκογενειακῆς εὐμερίας, θὰ ἐκρύπτοντο μαύρα μυστήρια παθῶν;... Καθὼς

ἐσκέπτετο τότε, ἐν λυπηρὸν δρᾶμα εἰς τὸ μέλλον θὰ ἐξέλισεν ἐκεῖ μέσα τὰς ἀποτροπαίους αὐτοῦ σιγῆς. Ἀλλ' ἂν ἦτο τῷ ὄντι κύριος τῆς σκέψεώς του, ἂν ἐδύνατο νὰ σκῆσῃ θέλησιν ἐλευθέραν, ἔπρεπε νὰ φεισθῇ τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ἀσύλου, ἔπρεπε πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἡσυχίαν τῆς πατρικῆς οἰκίας...

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ δείπνου ἀνέστρεφε τὴν ἰδέαν ταύτην καὶ ἐκρατύνετο περισσότερον ἐν αὐτῇ. Ἰσόγειον ἦτο τὸ καθημερινὸν αὐτῶν ἐστιατήριον. Ὅσακις ἐλησμονεῖ ἡ ὑπηρετρία νάναπτύξῃ τὰς ἐρυθρὰς αὐλαίας, οἱ ἔξωθεν διερχόμενοι διέκρινον διὰ τριῶν παραθύρων τὴν φιλόκαλον αὐτοῦ διακόσμησιν, τὴν εὐρεῖαν ὡσεὶ δὴ τράπεζαν λάμπουσαν, περίξ τῆς ὁποίας ἐκάθητο φαιδρὰ ἡ οἰκογένεια, ὑπὸ τὴν ὀρεκτικὴν κνίσσαν τοῦ παρακειμένου μαγειρείου, ὑπὸ τὸ ζωηρὸν φῶς τοῦ ἄνωθεν ἀνηρτημένου τετραπλοῦ λαμπτήρος. Ἐδείπνουν μετὰ ἐξίλαστον ἀπλότητα, ὑπηρετούμενοι ὑπὸ μιᾶς μόνον ὑπηρετρίας, ἐν ᾧ εἰσῆρχετο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀφελέστατα καὶ ὁ γηραιὸς μάγειρος, ζητῶν σκεῦός τι ἐκ τοῦ κυλικίου. Ἡ μικρὰ Ἀνθή, ὁ χαριέστερος καὶ ζωηρότερος δαιτυμῶν, ἐκάθητο ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς, παρὰ τὴν κυρίαν Ἑλλιοτ, μετὰ τὴν μελανὴν ἐνδυμασίαν τῆς χήρας, μετὰ τὴν εὐσαρκίαν τῆς μεσήλικος, μετὰ τὸ συμπαθὲς πρόσωπον τῆς ἄλλοτε ὠραίας γυναικός, μετὰ τὰς χρυσὰς διόπτρας τῆς παιδαγωγοῦ, μετὰ τὸ ὀξύ βλέμμα τῆς νοήμονος. Ἀπέναντι ἐκάθητο ὁ Παῦλος, παρὰ τὴν θείαν του, τὴν δεσποινίδα Ἀναστασίαν Ἀνδρεάδου, ὑπερβᾶσαν ἤδη πρὸ πολλοῦ τὴν ἀνθηρὰν ἡλικίαν, καὶ διὰ τοῦτο πολὺ ἰδιότροπον καὶ πολὺ σεβαστήν. Μεταξὺ τῶν δύο ζευγῶν κατεῖχε μόνος τὴν προεδρικὴν θέσιν ὁ κ. Ἀνδρεάδης, πλήρης ὀρέξεως πάντοτε καὶ ἁλόου εὐθυμίας. Θελατικὴ εἰκὼν οἰκογενειακῆς εὐτυχίας! Καὶ ἐν ᾧ μετ' ὀλίγον διὰ τῆς προσθήκης ἐκτου συνδαιτυμόνος, μιᾶς λατρευτῆς καὶ ἀγγελικῆς γυναικός, ἐδύνατο νὰ συσφιγθῇ ἔτι μᾶλλον ὁ σύνδεσμος τῆς ἀγάπης των, ἐπητελεῖτο ἐξ ἐναντίου ἡ καταστροφή καὶ ἡ δυστυχία. Ὁ Παῦλος τὸ ἐσκέπτετο φρίσσων. Ἰδοὺ ὅτι ἀπὸ τοῦδε, ἐνωρίς, ἀφ' ἧς ἐψιθυρίσθη ὁ μετὰ τῆς Ἑρμίνιας γάμος, παρετρεῖτο ὡς κακὸς προ-ἀγγελος ἐλαφρὰ τις διατάραξις: ὁ νέος δὲν ἐτόλμα νὰ ὑποστῇ τὸ βλέμμα τῆς κυρίας Ἑλλιοτ... Τί νὰ κάμῃ; Νὰ φύγῃ; θὰ ἐγένετο αὐτὸς δυστυχής... Νὰ μείνῃ; Ὡς ἐγίνοντο δυστυχεῖς ὅλοι των... Τόσον λοιπὸν ἦτο ἀσθενής, ὥστε δὲν ἔσχυε νὰ καταστείλῃ ἀνοσίους παλμούς καὶ νὰ μείνῃ ἀπλούστατα ἀλλ' εὐτυχέστατα ὁ υἱὸς τοῦ πατρός του καὶ... τῆς συζύγου του;

Τὸ περίσκεπτον ἦθος τοῦ Παύλου ἐκίνησεν ἀπόψε τὴν προσοχὴν ὧλων. Ὁ κ. Ἀνδρεάδης διεμαρτυρήθη πλέον ἢ ἄπαξ. Καὶ αὐτὴ ἡ δεσποινὶς Ἀναστασία, ἡ ὁποία δὲν συνεθίζε νάναμιγνύηται εἰς τὰς διαθέσεις τῶν ἄλλων, ἀφ' οὗ ἡ ἰδική της

ἥτο πάντοτε δύσκολος, ἀπεφάνισεν νὰ τον ἐρωτήσῃ·
« Τί ἔχεις ἀπόψε, Παῦλε ; μὴ σου συμβαίνει
τίποτα ;

— « Ὁχι, θεία μου. Τί νά μου συμβαίνει ; »
ἀπήντησεν ὁ Παῦλος διαστέλλων τοὺς μῦς τοῦ
προσώπου του εἰς μειδίαμα.

« Ἀφήσατέ τον, σὰς παρακαλῶ » ὑπέλαθεν ἡ
κυρία Ἑλλιοτ· « νέος ὁ ὅποιος ἐτοιμάζεται νὰ
πάρῃ τὸ δίπλωμά του, δὲν ἤμπορεῖ νὰ ᾔνη πάν-
τοτε παιδρός.

— Ἀμφιβάλλω ἂν τέτοιες ὑποθέσεις τὸν σκο-
τίζουν. Ἄς ᾔνῃ· βλέπω ὅτι ἄρχισε νὰ γελά... Γιὰ
νά σε πῶ, Παῦλέ μου· Σὲ χρειάζεται πειρὰ αὐτὸ
τὸ κομμάτι τῆς μπριζόλας ;

— « Ὁχι, θεία μου, τί το θέλετε ; Ἐπαραψή-
θηκε καὶ εἶνε ζερό.

— Ἰσα ἴσα γι' αὐτὸ τὸ θέλω· δόσε μὲ το ἐδῶ,
σὲ παρακαλῶ. »

Ὁ Παῦλος μετεβίβασε τὸ πυρίκαυστον ὑπό-
λειμμα τοῦ κρέατος εἰς τὸ πινάκιον τῆς θείας του.
Τὸ ἔλαβεν ἐκείνη, τὸ ἔκοψεν εἰς δύο διὰ τῶν δα-
κτύλων καὶ προσέφερεν ἀνὰ ἓν τῶν τεμαχίων εἰς
δύο ἰσπανικὰ κυνάρια, περισαίνοντα παρὰ τοὺς
πόδας τῆς. Αἱ σιαγόνες τῶν ζωαρίων ἠκούσθησαν
τρωγαλίζουσαι μεθ' ἡδονῆς, ἐν ᾧ τοῖς ἐμειδία ἡ
κυρία τῶν συμπαθέστατον μειδίαμα, σπογγίζουσα
τὰ δάκτυλα ἐπὶ τοῦ χειρομάκρου.

« Ταλαίπωρος θεία!... » ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ
Παῦλος, περιάγων τὸ βλέμμα ἀπὸ τῆς κατίσχνου
μορφῆς τῆς γεροντοκόρης ἐπὶ τῶν ὀζυρρύγχων μορ-
φῶν τῆς Ἑρας καὶ τῆς Λουλοῦς. Τίς οἶδε μετὰ
ποίας ἐλπίδας ψευθεύσας ἐν τῷ βίῳ τῆς, συνεκέν-
τρωσε τὴν ἀγάπην τῆς ὅλην εἰς τὰ περιστοιχι-
ζοντα αὐτὴν ζῶα. Ὁ ὀργανισμὸς τῆς εἶχε δια-
στραφῇ, ὥς ὅλων τῶν γεροντοκορῶν. Εἶχε γίνει
νευρική, ιδιότροπος, μελαγχολικὴ καὶ εἰς ἄκρον
ὀλιγόλογος. Πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς ἐφέρετο μετὰ
τοσοῦτον μεμετρημένης φιλοφροσύνης, μετὰ ψυ-
χρότητος σχεδόν, ὥστε ἡ Ἀνθὴ ἰσχυρίζετο ἐν πα-
σῇ παιδικῇ ἀφειλείᾳ ὅτι ἡ θεία δὲν ἠγάπα κανέ-
να, μὰ κανένα. Καὶ δὲν ἤξευρε μὲν κανεὶς τί ἐ-
κρύπτετο ὑπὸ τὰ μεμαραμένα στήθη τῆς σιγῶς
γυναικός, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι κανεὶς σήμερον
δὲν ἔτρεφε πρὸς αὐτὴν ζωηρὸν καὶ θερμὸν αἰσθημα
ἀγάπης. Ὅλοι ἐκεῖ μέσα τὴν περιεβαλλον μὲ τὸν
ἀπεριόριστον σεβασμὸν τοῦ καθήκοντος καὶ τὴν
λεπτεπίλεπτον μέριμναν τῆς καλῆς ἀνατροφῆς...
ἀλλὰ τίποτε περισσότερον. Ἡ δεσποινὶς Ἀνα-
στασία ἐδύνατο νὰ ἔχῃ εὐλογον ἀφορμὴν παρὰ
πόνων· καὶ θὰ εἶχεν, ἂν δέν τὴν ἀπερρόφα, ὥστε
νὰ μὴ σκέπτηται πολὺ περὶ ἄλλου, ἢ ἀγάπῃ καὶ
ἡ φροντίς τῶν κυναρίων τῆς, τῶν ἀκανθίδων τῆς,
τοῦ γαλιδέως τῆς καὶ τοῦ ψιττακοῦ τῆς.

Μὲ μίαν ἐσθῆτα ἀπλὴν, ἀμάουρὸ πάντοτε χρώ-
ματος, μὲ μίαν ἀνδρικὴν ἄλυσιν ὠρολογίου καὶ μ'
ἐν περιλαίμιον πλατὺ κολλαρισμένον, ἐκάθητο ὡ-

ρας ὀλοκλήρους, κατασκευάζουσα τὰ σιγάρα δι'
ὧν ἐπλήρου ὅλας τὰς σιγαροθήκας τῆς οἰκίας. Τὸ
κάνιστρον τῆς ἐργασίας τῆς ἦτο ἐν κιβώτιον ἐκ
λευκοσιδήρου, εἰς τρία διηρημένον· εἰς τὸ πρῶτον
διαμέρισμα, τὸ εὐρύτερον, περιείχετο ὁ καπνός· εἰς
τὸ δεύτερον, τὸ στενότερον τὸ σιγαροχάρτον· καὶ εἰς
τὸ μεσαῖον, μίαν ψαλλίς, δύο-τρία τεμαχία ναστο-
χάρτου κυλινδροειδῆ καὶ μία φιᾶλη διαλελυμένου
κόμματος μὲ λεπτὸν χρωστῆρα. Ἐνίοτε ἤναπτε καὶ
αὐτὴ ἐν σίγαρον καὶ διεξήρχετο τὰς ἐφημερίδας, ἡ
παρεδίδετο εἰς τὴν ἀνάγνωσιν γαλλικοῦ τινος μυ-
θιστορήματος. Ἀλλὰ πόσον δύσκολος ἦτο εἰς τὴν
ἐκλογὴν τῆς! συνέβαινε νὰ διατελῇ ἐπὶ τριήμερον
εἰς νευρικὴν διατάραξιν, ὅσakis ἐπλανᾶτο ἀπ' ἀρ-
χῆς καὶ ἀνεγίνωσκε μυθιστόρημα, μὴ ἀποπερα-
τούμενον κατὰ τὰς ὁρέξεις τῆς καὶ τὰς εὐχὰς τῆς.
Ὡς ὁ Δάροβιν, ἡ δεσποινὶς Ἀνδρεᾶδου τὰ ἤθελε
γοργὰ, ἐνδιαφέροντα, ἄνευ ψυχολογικῆς ἀναλύ-
σεως καὶ ἄνευ τραγικοῦ τέλους. Μὲ τοιαύτας κλί-
σεις, ἐννοεῖ κανεὶς πόσον θὰ διετάρασσε τὸ νευρι-
κὸν σύστημα τοῦ πτωχοῦ πλάσματος κανὲν τῶν
οἰκογενειακῶν ἐκείνων μυθιστορημάτων, τὸ ὅποιον
ἐδύνατο νὰ ἐξελεγχθῇ ἐντὸς τῆς οἰκίας τῆς, μὲ σω-
ρεῖαν ψυχολογικῶν στιγμῶν πολὺ βιαίων, καὶ τίς
οἶδε, μὲ τραγικώτατον τέλος!...

Εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἶχε τὴν ιδιοτροπίαν νὰ
φορῇ ὀλόμαυρα καὶ νὰ ᾔνῃ δακρυσμένη ἀπ' ἀρχῆς
μέχρι τέλους τῆς ἱεροτελεστίας. Εἰς τὸ θέατρον
μετέβαινε μὲν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ἀπαράχτατον ὄρον νὰ
φθάσῃ εἰς τὸ τέλος τῆς πρώτης καὶ νὰ φύγῃ εἰς
τὰς ἀρχὰς τῆς τρίτης πράξεως. Εἰς τὸ φαγητὸν
ἔτρωγε πολὺ καὶ ἀπ' ὅλα, ἀλλὰ μετὰ συχνῶν μορ-
φασμῶν δυσχερεσκίας· ἂν δὲ συνέβαινε ποτε νὰ
τελειώσῃ αὐτὴ πρώτη τὸ φαγητὸν τῆς ἢ νὰ βρα-
δύνῃ κανεὶς τῶν ἄλλων, ἐσπευδε νὰ ἐγερθῇ τῆς
τραπέζης καὶ νὰ ποσυρθῇ, διότι δὲν ὑπέφερε νὰ
βλέπῃ ἄλλον τρώγοντα αὐτὴ χορτασμένη. Εἰς
τοιοῦτον χαρακτῆρα φαντάζεται τις πόσον δυσχερὴ
θὰ ἦσαν τὰ κοινωνικὰ καθήκοντα, αἱ ὑποχρεώσεις
τῆς οἰκοδεσποίνης, δι' ὧν ἐπεβαρύνετο κατ' ἀ-
νάγκην, μόνῃ ἀπομείνασα ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ.
Τὴν ἠνώχλουν αἱ ἐπισκέψεις, αἱ ἀντεπισκέψεις, ἡ
προεδρεία τῶν γευμάτων, ἡ ἐποπτεία τῶν χορῶν.
Ἄν ἦτο εἰς τὸ χερί τῆς, δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἐν Ἀ-
θήναις οἰκογένεια περισσότερον περιορισμένη τῆς
ιδιᾶς τῆς· ἀλλ' οὔτε ὁ Παῦλος, οὔτε πολὺ μᾶλ-
λον ὁ Κ. Ἀνδρεᾶδης ἐνόουν νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς
τὰς νευρικὰς αὐτῆς ἐξέεις... καὶ ἡ γεροντοκόρη
ἠναγκάζετο νὰ ὑποκύπτῃ, δυσχερεστημένη αἰωνίως
καὶ ἀγέλαστος. Τόρα μόλις θάπληλλάσσετο τῶν
βασάνων, ὅτε θὰ παρέδιδε τὸ βάρος τῆς ἀρχῆς εἰς
τὴν νέαν κυρίαν Ἀνδρεᾶδου καὶ θὰ ἐδύνατο νὰ
περιορισθῇ ἡσυχος καὶ ἄφροντις εἰς τὰ σιωπηλὰ
δωμάτιά τῆς — μελαγχολικὰ ὡς ἀναχωρητήρια,
— αὐτὰ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια τὴν εἶδον ἄλλοτε παι-
δρὸν νεάνίδα συμπαθῇ καὶ εὐέλπιδαν... Ἐν τού-

τοὺς δὲν ἐξεφράσθη εὐνοϊκῶς περὶ τοῦ γάμου τοῦ ἀδελφοῦ της. Τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν τῷ ἀνηγγέλθη, ἐφάνη μὲν διδούσα εὐχαρίστως τὴν συγκατάθεσίν της, — διότι δὲν ἀντίστατο συνήθως εἰς τίποτε, μὴ ἀφορῶν αὐτὴν ἀτομικῶς, — ἀλλ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς κατελήφθη ὑπὸ τσαυτῆς νευρικῆς ἀνορεξίας, ὥστε δὲν ἐνεφανίσθη διόλου εἰς τὸ γεῦμα· καὶ πρὸς τὸ ἐσπερας, συναντήσασα ἐπάνω εἰς τὸ δῶμα τὸν Παῦλον,

« Ἀργήσε, ἄργησε » τῷ εἶπε, χωρὶς νὰ τον βλέπῃ, προσηλωμένη εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ δώματος θεάν, « μὰ τὴν ὅρῃκεν ἐπὶ τέλους ὁ πατέρας σου.

— Μπᾶ! πῶς; τί λέτε, θεῖά μου... ἡ δεσποινὴ Ἑρμινία μοῦ φαίνεται νὰ ᾔη ἀξιόλογος ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν. Καὶ σεῖς δὲν τὴν ἐπαινέσατε, τότες φορές;

— Ναί, παιδί μου, μὰ πολὺ νέα... πολὺ νέα!» ἀπήντησεν ἡ γεροντοκόρη μὲ μωρφασμὸν δυσπιστίας.

Τὸ δεῖπνον εὗρίσκετο περὶ τὸ τέλος. Ὁ Κ. Ἀνδρεάδης, καταβροχθίζων ἡδονικῶς μεγάλα τεμάχια πουδίσκας, διηγεῖτο συγχρόνως ἀναμνήσεις τοῦ ἐν Εὐρώπῃ φοιτητικοῦ του βίου, πλήρεις ἀστείων ἀνεκδότων, τὰς ὁποίας ἡ μὲν δεσποινὴ Ἀναστασία ἤκουεν ἀδιάφορος, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν μικρὰν Ἀνθὴν, ἀπληστον διηγήσεων καὶ ἐκρηγνυομένην εἰς μακαρίους γέλωτας· ἡ δὲ κυρία Ἐλλιὸτ προσεῖχε, χωρὶς νὰ φαίνεται προσέχουσα, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν Παῦλον, ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο προσέχων, χωρὶς νὰ προσέχῃ... Κατόπι παρεκλήθη ἡ Ἀνθὴ νὰ παγγεῖλῃ τὸ ποίημα, τὸ ὁποῖον εἶχε μάθει τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἡ παῖς ἤρνετο κατ' ἀρχάς, ἀκκιζομένη· ἀλλ' εἰς ἐν βλέμμα αὐστηρὸν τῆς παιδαγωγοῦ της, ἤρχισεν εὐπειθῆς, ἤρεμος, μὲ καταβιβασμένα ὄμματα:

*Pour les cœurs corrompus l' amitié n' est point
[faite ...]*

Ἀλλὰ βαθμηδὸν τὴν ἐνθουσίαζεν ἡ ἀπαγγελία. Ὡς πολλοὺς τῶν μεγίστων ῥητόρων καὶ τῶν σκηνικῶν, τὴν ἐμέθυεν ὁ τόνος τῆς ἰδίας φωνῆς, συμπαθῶς βραχνῆς καὶ βαρείας. Ἀνύψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς φεγγοβόλους, ἔλαβε τὸ μικρὸν μελιχρόν της ποτήριον καὶ ἐσυνέχισε μὲ τὴν τελευταίαν λέξιν τοῦ ποιήματος τὴν ἐνθουν αὐτὴν πρόποσιν:

« ... à chanter le bonheur, πίνω στήν ὑγεία τοῦ μπαμπᾶ μου, ποῦ παντρεύεται! »

Καὶ ἔφερε μὲ πολλὴν σοβαρότητα τὸ ποτήριον εἰς τὰ χεῖλη, ἐν ᾧ ὅλοι ἐγέλων, μὴδ' αὐτῆς τῆς θείας Ἀναστασίας ἐξαίρουμένης.

Ὁ Παῦλος ἤσθάνετο ἀπόψε πολὺ τὸ οἰκογενειακὸν θέλημα. Ὡς το ἔβλεπε μὲ τὰ ὄμματα τοῦ φόβου καὶ τῶν περὶ τοῦ μέλλοντος ἀνησυχιῶν, τῷ ἐφαίνετο ὠραιότερον ἀκόμη καὶ προσφιλέστερον. Ἐποτίζετο βαθύτατα ἐκ τῆς εἰρήνης ἐκείνης τῆς ἱερᾶς, διεπεράτο ὅλος καὶ ἐμαλάσσετο ἐκ τῆς ἀ-

γάπης τοῦ πατρός του. Ὅλοεν ἐπετείνετο ἡ ἐν τῇ καρδίᾳ του ἀρξαμένη ἐπανάστασις. Καὶ ἦτο ἐπανάστασις κατ' ἐπαναστάσεως. Ἡγωνίζετο τώρα νὰ καταπνίξῃ ὅσα αἰσθήματα ἤγειρον ἐκεῖ θρασείας κεφαλᾶς, ἀπειλοῦντα νὰ τον ἐξορίσωσι δυστυχῇ. μακρὰν τῆς οἰκογενείας του, δυστυχῶς. Ἐπρεπε νὰ σκεφθῇ ἀπόψε πολὺ ὠρίμως καὶ νὰ κλίνη σταθερῶς ὑπὲρ μιᾶς ἀποφάσεως. Τὸ μετέωρον τὸν ἀνησύχει· ἡ βραεῖα συνειδήσις τὸν ἐτυπεν· ἡ πλάνη, τὴν ὁποίαν ἀκόμη μετῆρχετο, τὸν κατήσχυνεν· ὁ κίνδυνος τὸν κατετρόμαζε... Καὶ ἐν τῷ μέσῳ ὅλου τούτου τοῦ σκότους, ἔλαμπεν ἐκεῖ μακρὰν ἐν φῶς, πρὸς τὸ ὁποῖον ἔσπευδεν, ἔσπευδεν...

Εἰς τὴν μετὰ τὸ δεῖπνον συνήθη συναναστροφὴν προσετέθησαν ἡ κυρία Οἰκονόμου, ἄλλη ἀδελφὴ τοῦ κ. Ἀνδρεάδου, μετὰ τῆς μικρᾶς της Θαλειᾶς, καὶ ὁ λαμπρὸς ἐκεῖνος Ἀγαμέμνων Ζιβεράς μὲ τὰ ὑψηλά του περιλαίμια καὶ τὰ μεγάλα του ὄνειρα. Ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἑρμινίας ἦτο δανδῆς τέλειος, ἀποστίλβων ὡς νεόκοπον δεκάλεπτον, περιβαλλόμενος ὑπὸ μεμυρωμένης ἀτμοσφαιρας καλλωπιστοῦ. Ὑπάλλληλος ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν, καίτοι κάτοχος καλῆς περιουσίας, ἀπέβλεπεν εἰς διπλωματικὸν στάδιον, πρὸς τὸ ὁποῖον ἐξεδήλου διακαέστατον ἔρωτα. Ἐλαφρὰ μᾶλλον κεφαλὴ, ἰθαμώθη ἐκ τῆς λάμψεως τῶν πρεσβειῶν, ἐκ τῶν χρυσοποικιλτῶν στολῶν, ἐκ τῶν εὐφυολογιῶν καὶ τῶν ὑποκλίσεων τῆς αἰθούσης, ἐκ τῆς κατ' ἐπίφασιν ἀβρότητας, ἐκ τῆς ὅλης ἐκείνης κομψῆς ἐπιτηδεύσεως τῶν τρόπων. Ἀπεστήθιζε τὸ Διεθνὲς δίκαιον· ἦτο μανιῶδης διὰ ζητήματα ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἐγνώριζεν ἐκ μνήμης ὅλον σχεδὸν τὸ Ἡμερολόγιον τῆς Γόθας· ἤξευρε πᾶσαν σχετικὴν λεπτομέρειαν· ἠρέσκετο διηγούμενος μετ' ἀκράτου θαυμασμοῦ ἀνέκδοτα διπλωματικά, εὐφυολογίας καὶ τεχνάσματα πρέσβειων. Εἰς ταῦτα περιστρέφετο πάντοτε ἡ ὀμιλία του, εἴτε ἀγγλιστί, εἴτε γαλλιστί, εἴτε ἑλληνιστί. Τὸ ὄνειρόν του ἦτο νὰ διορισθῇ πρέσβυς ἐν Λονδίνῃ ἢ ἐν Παρισίοις — καὶ σιγὰ-σιγὰ θὰ το κατῴρωνε.

Ἡ συναναστροφὴν προσέλαβε ταχέως τὴν συνήθη αὐτῆς ὄψιν. Ἡ κυρία Οἰκονόμου συνωμίζει μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ της· ἔλεγον ὅτι ὁ γάμος θὰ ἐτελεῖτο τὸν Ἀπρίλιον, ὅτι ἡ Ἑρμινία ἦτο πολὺ καλὴ κόρη· ὅτι περιέμενεν ἐκ Παρισίων τὴν προικὴ της, ὅτι ὅλοι ἦσαν εὐχαριστημένοι — ὅλα στερεότυπα πρὸ μηνός. Ἡ θεῖα Ἀναστασία ἐβόλη νὰ κατασκευάξῃ σιγάρα, ἀνταλάσσουσα πού καὶ ποὺ κανὲν μονοσύλλαβον μετὰ τῆς κυρίας Ἐλλιὸτ, πλησίον της φυλλομετρούσης ἐν βιβλίῳ. Ἡ Θαλαῖα μετὰ τῆς ἐξαδέλφης της Ἀνθῆς ἐφλυάρουν ὡς πτηνὰ, καθήμεναι παράμερα ἐπὶ μικρῶν σιμipόδων, μὲ μυρίας ἐνδείξεις ἀμοιβαίας λατρείας.

**Ἐπὶ συνήθεια*

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.